

Her i Thinget blev forleden Dag meddeelt statistiske Data over Indfæstningen pr. Td. Hartkorn. Vil man nu tage dette med Hensyn til alle Fideikommisjets Bøndergaardene i Hagelbjerg, bemærker jeg først, at til Indfæstning regner jeg i dette Tilfælde Forvalterpenge, som ikke er noget Ubethdeligt ved store Indfæstninger; Forvalterpenge er 10 pCt. af Indfæstningssummen, og altsaa, da Indfæstningen er stegen til 5—10,000 Kr., kommer der jo et Tillæg til af 500—1,000 Kr. som Forvalterløn. I Hagelbjerg var i Halvtredserne en Tønde Hartkorn bebyrdet med omtrent 360 Kr. i Indfæstning, men i 1873, altsaa 15 Aar efter, var Indfæstningen pr. Td. Hartkorn 818 Kr. Altsaa, i disse 15—18 Aar er Indfæstningen fordoblet. I 1858 kunde det antages, at Landgilden af Gaardene i Hagelbjerg var pr. Td. Land $\frac{1}{2}$ Td. Byg, men i 1873, altsaa 15 Aar efter, var Landgilden fordoblet, da var den en Tønde Byg pr. Tønde Land. Tager jeg dernæst Byen Tolstrup, saa har jeg et Exempel paa, at i Halvtredserne betales der af en Gaard paa $8\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn i Indfæstning 2,000 Kr. og i Landgilde 36 Tdr. Byg; i 1883 er en anden Gaard paa 10 Tdr. Hartkorn bortfæstet for en Indfæstning af 10,000 Kr. og en Landgilde af 102 Tdr. Byg. Altsaa er Indfæstningen fra 1850—83 stegen omtrent 5 Gange, og Landgilden omtrent 3 Gange. I Tolstrup var i 1873 Indfæstningen 253 Kr. pr. Td. Hartkorn; men i 1883 1,100 Kr. pr. Td. Hartkorn, altsaa, som jeg siger, omtrent det Femdobbelte, og Landgilden var i 1850 i Tolstrup omtrent $\frac{2}{15}$, altsaa omtrent $\frac{1}{4}$ Td. Byg pr. Td. Land, men i 1883 1 Td. Byg pr. Td. Land, og var altsaa stegen til det Firdobbelte. — Tager jeg nu Husene — jeg har hidtil kun talt om Gaardene — saa kan det egentlig ikke siges, hvor stor Indfæstningen af Husene er; thi for en stor Del bruger Bestyrelsen den Fremgangsmaade, istedetfor at forlange Indfæstning, at paalægge Husmændene at opføre nye Huse. Derimod kan det nok siges, hvor stor Landgilden er af Husene, og den maa da siges at være forholdsvis betydelig større end Landgilden af Gaardene. Husene blive saaledes forholdsvis meget mere indbringende for Fideikommisjet. Tager jeg f. Ex. Dp-gibellerne fra Orslev-Understov for mig, og der er et stort Antal Huse, saa er det Huse, hvortil der hører 3 à 4 Tdr. Land, og som ere skyldsatte for mellem 2 og 3 Sldr. Hartkorn, og af et saadant Hus var Landgilden i 1840 6 Tdr. Byg, men der var ingen Indfæstning, hvorimod Husmanden skulde bygge 8 Sag Hus. Tager jeg et senere Aar, saa er der et Hus, som ikke har Mere end om-

trent 2 Tdr. Land, altsaa ikke fuldt saa meget Jordtilliggende som det, jeg først nævnte, og her var Indfæstningen 150 Kr. og Landgilden 8 Tdr. Byg. Dette er meget høiere end paa nogen Gaard. Sa i 1878 er Landgilden af et saadant Hus, som ikke engang har 2 Tdr. Land, stegen til 10 Tdr. Byg, og Indfæstningen er 400 Kr., hvilket jo for et saadant Hus maa betragtes som en meget høi Afgift. Samme Aar bortfæstede Bestyrelsen et Hus, som egentlig var jordløst, men som dog stod for $\frac{3}{4}$ Sldr. Hartkorn, imod at Husmanden skulde istandsætte Huset og svare 3 Tdr. Byg aarlig, og i 1880 er Afgiften af et saadant Hus bleven til 4 Tdr., og istedetfor Huset's Istandsættelse er der sat en Indfæstning af 60 Kr. Altsaa ere ogsaa Byrderne paa Husene gaaede meget betydelig op, og forholdsvis svare Husene meget Mere i Landgilde end Gaardene. Der er i en af Byerne den mærkelige Omstændighed, at Bestyrelsen, naar et Fæstehus bliver ledigt, udparcellerer det, saaledes at den bortfæster Byggepladsen inde i Byen for sig og bortfæster til en anden Person den Smule Jord, som hører til Huset, og paalægger denne nye Fæster at bygge et nyt Hus paa Jordlodden. Der bliver altsaa et Hus med Jord, men Huset inde i Byen bliver et jordløst Hus. Saaledes har Bestyrelsen handlet med saa godt som alle Husene i Mulstrup i Nordrup Sogn, og paa den Maade har jo vistnok Fideikommisjet faaet sine Indtægter af disse Huslodder meget stærkt forøgede; men Kommunen klager bitterlig over, at disse jordløse Husmænd, som komme til at sidde i de gamle Huse inde i Byen, blive en ny Byrde for Kommunen. Dette er nu at forstaa saaledes, at endog saa i Mulstrup stige Afgifterne enormt. Der er saaledes meddeelt mig et høit betegnende Tilfælde, som viser, hvorledes Smaafolk blive belastede med Afgifter, ikke blot for det Hus og det Jordsmønt, de besidde, men ogsaa, fordi de drive en borgerlig Næring; det maa antages, at Bestyrelsen af det store Fideikommis, fordi en Mand er Smed, paalægger ham en større Afgift, end den vilde have paalagt en anden Besidder, hvis han ikke havde været Landhaandværker. Der er saaledes i Mulstrup en Mand, som i 1878 sit 2 Tdr. Land med Hartkorn ikke fuldt 2 Sldr. og denne Mand maatte som Indfæstning forpligte sig til at opføre Stuehus og Smedie — det bliver vel altsaa Herfabelts Eiendom — og saa skal han af de 2 Tdr. Land svare 8 Tdr. Byg. Det maa anses for at være en overordentlig Afgift. Derhos har Bestyrelsen viselig Omhu for, at Kapitelstærterne ikke skulle stufte; thi saa vedtager denne Bestyrelse,